

V Praze 21. 9. 2026

Archeologický chatbot přibližuje historii oppida Závist

Pražský Archeologický ústav Akademie věd spouští webovou stránku s archeologickým chatbotem, který veřejnosti přibližuje minulost Závisti, svět Keltů a dobu železnou. Návštěvníci mohou pokládat vlastní otázky a prostřednictvím rozhovoru se seznamovat s každodenním životem dávných obyvatel i s tím, jak jejich svět poznává současná archeologie. Projekt propojuje odborné poznatky s možnostmi umělé inteligence a rozvíjí nové způsoby, jak veřejnosti přiblížit archeologii a kulturní dědictví.

Závist při jižním okraji Prahy patří k nejvýznamnějším archeologickým lokalitám Čech. Lidé výšinnou lokalitu využívali již od 4. tisíciletí př. n. l. a s kratšími přestávkami zde zůstávali až do raného středověku. Mimořádného významu dosáhla Závist především v 6.–1. století př. n. l., v době železné. V 5. století př. n. l. byly dominantou hradiště monumentální kamenné platformy na akropoli. Vrcholem osídlení pak byl vznik oppida ve 2. a 1. století př. n. l., které se svou rozlohou přibližně 120 ha představuje největší známé oppidum na území dnešní České republiky. Historii Závisti dnes návštěvníkům připomínají především terénní pozůstatky opevnění a informační tabule. Představit si někdejší zástavbu, podobu sídla nebo život jeho obyvatel však vyžaduje propojení těchto stop s poznatky archeologického výzkumu, který zde probíhal v letech 1963–1989 a 2021–2024. Nový [web](#) nabízí možnost vydat se za poznáním Závisti prostřednictvím otázek, které návštěvníka právě zajímají.

Co znamená slovo oppidum? Jak vypadaly zdejší domy a opevnění? Čím se lidé živil, co vyráběli a s kým obchodovali? „*Chatbot umožňuje ptát se běžným jazykem a podle odpovědi téma dále rozvíjet. Uživatel může požádat o vysvětlení neznámého pojmu nebo se podrobněji zaměřit na konkrétní oblast. Web tak mohou využít lidé připravující se na návštěvu Závisti, zájemci o historii i ti, kterým další otázky přinese až samotná procházka po lokalitě,*“ přibližuje fungování chatbota Daniel Bursák z Archeologického ústavu AV ČR, Praha, který za celým projektem stojí.

Základ projektu tvoří odborná literatura a další podklady věnované Závisti, Keltům a širším souvislostem doby železné. Při jeho přípravě se archeologové věnovali nejen výběru zdrojů, ale také tomu, jak odborná témata srozumitelně představit různým skupinám návštěvníků. Důležitou součástí tohoto přístupu je práce s nejistotou: některé aspekty minulosti známe poměrně dobře, jiné zůstávají předmětem dalšího výzkumu a odborné diskuse. Také odpovědi vytvářené umělou inteligencí je proto potřeba posuzovat kriticky a při odborném využití ověřovat v původních zdrojích.

„Oproti běžně dostupným AI nástrojům mohou odpovědi našeho chatbota působit méně strhujícím dojmem, ale o to důležitější pro nás je, aby vycházely z odborných a dohledatelných zdrojů,“ doplňuje Jan Volf z ARÚ, který se na projektu také podílí.

Spuštění webu navazuje na dosavadní výzkumné a popularizační aktivity spojené se Závistí, včetně komentovaných prohlídek, pořádaných například během Archeologického léta, a digitálních rekonstrukcí její možné podoby. Web rozšiřuje možnosti, jak se veřejnost může s lokalitou seznamovat i mimo organizované akce. Rozhovor s chatbotem lze zahájit před výletem a později se k tématu vracet podle vlastní zkušenosti a zájmu.

Projekt má také výzkumný rozměr. Jeho tvůrce zajímá, na co se lidé při poznávání minulosti ptají, jak rozumějí archeologickým poznatkům a jaký vztah si vytvářejí ke kulturnímu dědictví. *„Další rozvoj projektu počítá s rozšiřováním odborných podkladů a systematickým hodnocením kvality odpovědí a toho, nakolik je tento způsob předávání odborných poznatků veřejnosti účinný“* dodává Daniel Bursák.

Chatbot vzniká v rámci projektu „Keltské oppidum Závist mezi archeologií, politikami dědictví a AI“, rozvíjeného v programu Strategie AV21. Na projektu spolupracují Archeologický ústav AV ČR, Praha, Etnologický ústav AV ČR, České vysoké učení technické v Praze, společnost Applifting a obec Dolní Břežany.

Web a chatbot jsou dostupné na [oppidumzavist.cz](https://www.oppidumzavist.cz).

Kontakt pro média:

Jaroslav Řídký

tiskový mluvčí, Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.

ridky@arup.cas.cz

+420 734 445 333

Více informací

Mgr. Daniel Bursák

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.

bursak@arup.cas.cz

+420 731 463 584

Obrázky ke stažení:

<https://1drv.ms/f/c/1bce5b41427b81b1/IgDJCrq6v1TkTq3agylk65n8AU6E1jeEH4sESLBZ2CJhHsg?e=Yi2iWr>

Obrázek 1: Archeologický průzkum na Závisti. Foto ARÚ Praha

Obrázek 2: Zbytek valu na Závisti. Foto ARÚ Praha

Obrázek 3: Archeologická exkurze na Závisti s Danielem Bursákem. Foto ARÚ Praha

Obrázek 4: 3D rekonstrukce oppida Závist ve 2. – 1. století př. n. l. ARÚ Praha

Obrázek 5: Ukázka možné podoby oploceného dvorce – typické usedlosti z doby oppid. ARÚ Praha

Obrázek 6: Rekonstrukce tzv. ulicovitě brány na oppidu Závist. ARÚ Praha